

FEJÉRMEGYEI NAPLO

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok nem adának vissza.	Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felelős szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadótolajdosa: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 ft — kr. Félévre . . . 3 ft — kr. Negyedévre . . . 1 ft 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyilttér soronkint 50 kr. Többzori hirdetéseknel engedmény
---	---	--	--	--

A néppárt revíziót követel !!

A néppárt.

Még csak csecsemő korát éli a néppárt s már is megindult ellene a hajsza nyíltan és titkon, sokak és egyesek előtt, a rágalom és kapacitálás mindenféle fegyvereivel. Ez csak vigasztalásul szolgálhat nekünk, mert e küzdelem elleneink félelmét árulja el, mely félelem kétségen kívül a saját gyöngeségök érzetén s a nép és a néppárt szándékainak ismeretén alapul.

Nem szolgál azonban vigasztalásunkra azon — bár szerencsére nagyon szórványos — jelenség, hogy némelyek — intra domum — megteveszteni engedik magokat némely mondások, frázisok által, melyeknek magva rendesen a »béke«, a »külföld«, »megnyugvás«, stb.

Nem célunk cáfolgatni, különben egyszerűen ki kellene jelentenünk, hogy a »külföldön« sincs jól, a hol olyan viszonyok vannak, mint nálunk, s hogy ott is mindenütt találunk kisebb-nagyobb lelkes csapatot, mely a keresztény elvek érvényesítéséért buzgólkodik; elmondhatnók, hogy mi is békét akarunk, de olyant, a minő honpolgárokat megillet, nem olyant, mely egy tekintélyes nagyrész letiport jogainak romján épül föl; elmondhatnók, hogy mi is megnyugvást keresünk, sértett önérzetünk felháborodásának megnyugtatót és a jövőbe tekintő elménk és szívünk megnyugtatót, a mi pedig csak akkor fog tényleg beállani, ha sikerült egyrészt eltávolítanunk jogos haragunk okát, másrészt pedig előre

biztosítjuk magunkat a támadások ellen, vagy érezzük, hogy támadás esetén nemcsak kolduló szavakkal beirt papirdarabokkal, hanem kemény paizssal állhatunk a repülő lándzsa elé.

Nem méltó a kath. elvekhez, hogy kegyelemből tengessék életöket. Nem méltó az okos politikusokhoz, hogy belenyugodjanak Magyarország elkereszténytelenítésébe. Nem méltó a katolikusokhoz, hogy idegen iskolákban külön e célra gyártott jelszókkel csillapítgassák s altassák megsértett lelkök nemes iudulatát.

Nagy tévedésben van különben az, a ki azt gondolja, hogy a néppárt célja egyedül a revízió, egyedül némely intézkedéseknek megszüntetése vagy meggátolása! Elégszer olvastuk és hallottuk, hogy a cél a keresztény elveknek a törvényhozáásban, a kormányzásban és a társadalmi élet minden ágában való érvényesítése. Ebből szükségképen folyik a liberális rendszer megbuktatásának szükségessége. Magasztos cél, melynek magasztossága a kereszténység áldásaiból s a liberalizmus tevékenységéből fakad.

Nem tagadhatja senki, a ki elfogulatlan, hogy minden téren több jogosultsággal bír a kereszténység, főképp a katolicizmus, mely a nemzeteket nagyra nevelte, mint a liberalizmus, mely azokat valósággal az erkölcsi visszafejlődés sivár útjára vitte, — az a liberalizmus, mely szivtelen és önző gazdasági rendszerével megteremté a szocializmust, meg az anarchiát, melynek ethikája szomoruan nyilatkozott meg a franciák különböző panamáiban s mely ezt a szerencsétlen országot valósággal a társadalmi s politikai tönk szélére vitte, mely Olaszországot halálos beteggé tevő s »legnagyobb« férfisaiban kompromittálta a világ előtt, mely a

kincsek és élvezetek után való lázas vágyat öntött az emberekbe s mely végre Magyarországon is szegénységet, korrupciót s erkölcsi lazulást teremtett s a mint a legfrisebb jelenségekből olvasni lehet, hazánkat is a társadalmi harcok szinterévé változtatná, ha sokáig tartana még romboló uralma.

A mult és a jelen egybevetése hangos dicséret egyrészt a kereszténységre, lesújtó vád másképp a liberalizmusra! Következésképp az a párt, mely ez utóbbinak megbuktatásával az előbbinek diadalra segítését célozza, valóban a történelem szava által kijelölt uton halad s hátran elmondhatja magáról, hogy jogosultsága — sok más egyéb jogi alaptól eltekintve — a történelem által tanított tanulásban gyökerezik.

És nincs kétség az iránt, hogy ez a párt elementáris erővel fog hódítani, nihelyt általánosan ismeretek lesznek céljai, mert az emberek már végkép megunták azt a rendszert, melyet szabadelvűnek neveznek s mely már egy idő óta ugy is roskatag épülethez hasonlít, melyet azonban egyesek jobbra érdemes buzgalommal s erőfeszítéssel támogatnak, mert talán érzik, hogy összeomlásával őket is elborítanák a romok hatalmastul s a gyöngéd aggódással és szívós kitartással védelmezett urnástól együtt.

Bárdossy Géza.

A esáktornyai kerületből

— Saját levelezőnk től —

Január 30.

Folyik nálunk már javában az alkotmányos megnyerés, kapacitálás vagy, éljünk inkább a közismeretű kifejezéssel, folyik a korteskedés; és pedig mint már ismeretes, két részből: u. m. a kormány és a néppárt részéről. Csak hogy nem egyenlő, sőt nagyon is elütő módon. A néppárt Isten nevében ágíta, a kormánypárt pedig Belállal. A népvézerek dr. M a j o r Ferencért a kormány

közgei pedig belevonva még a csákronyai tanítóképezde igazgatóját és a muraköz főúrának Festetits Jenő gróf gazdasztisztjét is Wlassits Gyula kultuszminiszterért. Küzdenek jelöltjükért mindkét oldalon — kiki a maga módja szerint.

A nép vezérei, a lelkipásztorok felvassák a közös pásztorlevélét; utána megmagyarázzák, hogy a pásztorlevél alapján mik a hívők kötelességei, kivált az egyházellenes törvények ellenében, rövid vonásokban előadva mindazt, a miben azok sérelmesek hitünk elvei- és szentségeire nézve. Végül még egy néhány serkentő, buzdító szót intéznek az egybegyűlt választókhöz, és azok a hallottak után könnyes szemekkel és igaz meggyőződéssel szívükben köszönve pásztoraik s lelkipásztorok jóakarátát, azon erős elhatározással távoznak, hogy egyedül s csak a néppárt jelöltjére adják szavazatukat. És ez nem is lehet másként. Mert a keresztény katolikus ember, ha látja maga előtt összehasonlítva a polgári házasságot a katolikus egyház házasságának szentségével, az utóbbinak kell, hogy elismerje a jogsultságát, és ennek lesz tántoríthatlan hive, a mint kell is, hogy az legyen.

Ha hallja, hogy a recepció lerombolni készül a kereszténység szentségét, és annak eltörölhetetlen jellegét tagadásba veszi az által, hogy az állam a zsidóvallásra átpártolt keresztényt többé nem kereszténynek, hanem zsidónak tekint, méltán elszomorodik, és azon kezd tündönni miért született, tanított és szenvedett a világ Megváltója?

Ha hallja továbbá a felekezetiellenességről szóló törvényjavaslat intézkedéseit, és annak megismerésére jut, hogy ez a vallásérköcsi romlásnak utegyengéte, — és ha hallja, hogy ha majd az utódok elpártolnak Istenüktől és vallásüktől, ehhez azok nyújtottak segédkezet akik a vallásellenes törvényeket pártoló képviselőkre adták szavazatukat: valóban visszarettenik mindegyikük ilyesmitől és határozottan tiltakozik az ellen, hogy ő is szavazatával ily hittagadáshoz segédkezzenek.

És ha végre hallja, hogyha majd a sok eddig nem volt teher és a sok lótas-futás

miatt, amit az új vallásellenes törvények édes mindnyájunkra hoznak, majdan sokan átkozzák azokat, akik szavazatukkal elősegítették az ily törvények megalkotását: akkor meg éppen már nem habozik egyikük sem többé az egyedül mindnyájunkat védő párt — a néppárt részére állani.

Igy korteskednek, így küzdenek a néppártiak.

Hát a kormánypártiak, azok hogyan tesznek? Hol parancsszóval, hol fenyegetésekkel, hol vesztegetéssel. Ez már régi módja a kormánypártnak. Azért hozom fel ezt is, nehogy más vidékiek azt tartsák, hogy mi nekünk csáktornyaiaknak nincs „szerencsénk” ismerni a liberális párt választási eszközeit. Például: Az igazgató ur, aki önvallomása szerint „jó katolikus”, a farkas és bárány szerepét vállalja el, és aztán nagy képpel kiböki, hogy mily hazafiatlan cselekedet a lelkeszek részéről a népet pártokra szakítani s elterelni a kormánytól, amely oly sok jól cselekszik a néppel. Az meg szerinte éppen igazítás, templomban a hiveknek a házasságról beszélni és a hiveket az iránt felvilágosítani, mert szerinte a házasság ügye nem tartozik az egyházra, hanem az államra. Így például Festetits Jenő grófnak van a Dráván folyamvizjoga. Mily alkalmas egy fogás ez! Jön a tisztartó a főszolgabíró ur kíséretében, és ezek azt mondják a partbéli malombirtokosoknak: Kiköthetik malmukat a hol akarják, fizetni fognak nagyon csekély bért, azért a kormánypárti jelöltre kell szavazniok; másként pedig fel emeljük a bért, és kitiizzuk a parthelyet. A szegény malombirtokos gondolja magában: Malmom van; de mit csináljak vele, ha oly helyre parancsolnak vele, ahol nem örülhetek rajta és még hozzá magas partbért fizessek? A tisztartó mondta, a főszolgabíró hallotta, — mit csináljak már most? . . . Erre csak azt kérdezzük: Ez vagy a gróf ur tudtával történik vagy tudta nélkül. — Ha tudtával történik: akkor a gróf urnak fogalma sines a lovagiaságról, csak hogy ilyesmit nehéz még feltételezni is a különben nemesen érző gróftól, a kit Muraköz népe éppen vallásossága miatt

nagyra becsül és tisztel. Ha pedig tudta nélkül történik ilyesmi, akkor meg még bátrabban lehet kérdeznünk, hogy mernek hát az ő akaratára ellenére és grófi méltóságának rovására ilyesmit cselekedni és elkövetni?

Hogy F e s t e t i c h gróf szabad kezét ad tisztjeinek személyes meggyőződése dolgában, azt már régen tudja itt mindenki, de hogy oly tág szabadságot engedne tisztjeinek, hogy azok oly dolgokra is kiterjeszkehetnek, melyek egyenesen az ő nevét érintik, azt már nehezen lehet elhinni.

Igy korteskednek nálunk a kormánypárti képviselő-jelölt részére Wlassics kultuszminiszterségének nagyobb dícsőségére!

Muraközi.

A bonyhádi mandátum.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök megígérte programjában, hogy a választásokat minden tekintetben a törvény értelmében fogja vezetni. Hogy mennyire alkalmasza a kormány kommandója alatt álló hivatalnokai kar az egyes választó-kerületekben a törvényt és mennyire óvják meg a tisztességet, azt a csáktornyai kerületről már kimutattuk. Most ugyancsak a Csáktornyai kerületből azt a hirt vesszük, hogy ott a jegyzők azzal a minősíthetetlen fenyegetéssel akarnak pressziót gyakorolni a néppárti szavazókra, hogy irgalmatlanul behajtsák az adókat és minden legesekeylebb ügyben a legszigorúbban elítéljék. De Bonyhádon sem viselkednek másképpen a reverzálisát vakmerően letagadó Perczel belügyminiszter kreaturái, a mint azt bonyhádi levelezőnknek itt következő levele bizonyítja.

Jan. 28.

Az ellenzéki választók 70—80 kocsiával, zászlókkal lovas bandérium élén vonultak ki az állomásra Kaas Ivor báró elé, ki az eléje utazott ker. esperessel fél 5 órakerkezett meg.

Pintér József bonyhádi esperes plebá-

TÁRCA.

Tasso elpusztult Jeruzsáleméből.

— Rinald és Armina —

Rinald, Rinald! Oh mit csinált?!
Megtörve az eskü! Legyen, legyen tehát!
Te rontod hitünket, oh uem az enyémet,
Nekem csak egy hitem van e nagy világon
És én hived vagyok kegyetlen bálványom!
Mosi már csak azt engedd, oh csak azt az egyet!
Hogy veled mehessenek, hogy veled lehessenek!
Hiszen a prédáját a duló nem hagyja,
A gyözedelmestől nem marad el rabja,
És én prédád vagyok, tenéked a rabod! . . .
Jaj minek már nekem, kinek is őrizzem.
Levegöm, letépem megvetett hajamat,
Legyek a rabszolgád rabszolgá név alatt,
Vagy fegyver-hordozód nem a pajzsod leszek,
Ha dül a bész sereg, a gyilkos tör élé
Kéblembe tör előbb, minisem hozzád érne!
Do jaj, do jaj te meg nem indulsz?!
Oh a tenger habja, az örült örvények
Vagy a jégbe fagyott Kaukáz szüle téged?
Vad Hirkániában tigrisek szoptattak.
Ha te meg nem indulsz, jaj, jaj, jaj, a rabnak!
Im mint késielkodik, im mint böleselkodik
E szüz Xenokratesz, szerelmem még kivesz.
Egek oh istenek! miért nem sujtjátok
Ezt az istentelent, amikor a saját
Templomaitokat suttani hagyjátok?!
Menj! nyomodban leszek, mint átkos furia.
Kigyóim s úszkóim úgy fognak gyötrenni,
Mint lelkem és testem ápoli és szeretet,
És hiszem, reményilem, hogy szenvedéseimért
Te még a vérmezőn vérező ajakkal
Halál-kín közt fogod hódolni: Ar m i d a.

K. K.

Nem kell pénz.

— A „Fejermegyei Napló” eredeti tárcája. —

Irtá: Ador A.

A mi cinikus és szófukar szerkesztőtársunk, mióta a világpiacra oly nagy a pénzűség, hogy közgazdasági hírek szerint Londonban, Párisban s utóbb Berlinben is alig lehet valamire való embert fogni, a ki két százalékra igénybe venné a kínálkozó alkalmat, rémítő ellensége lett a pénznek általában.

Tegnap este szokása ellonére szóba állott velem, mert financiaiis lánegszere hivatkozva azt a kérdést intéztem hozzá, hogy: kedves Jósai Arisztides uramnak mi a véleménye a pénz eltörlése fölül?

Ketten voltunk csak a szobákban. Az öreg eleinte nem mutatott kedvet arra, hogy a nézete szerinti „lakussal” ily nagyfontosságú kérdésben eszmét cseréljen; de végre, mikor látta, hogy komolyan veszem a kérdést így szölt:

— Fiatal barátom! A helyett, hogy önnem a magam véleményét fejtegessem, idézni fogom Jumi-Bumi, a fidsi-szigetek halhatatlan bölesének e tárgyról a szigetlakók társaskörének legutóbbi közgyűlésén tartott értekezését.

És kinyitva íróasztala fiókját elővett egy nyomtatványt s ezt kezdé előttem felolvasni, mintha csak ő tartotta volna a fidsioknak a következő fölolvast:

Tisztelt közgyűlés! Összejöttünk, hogy megbeszéljük az „összes emberevők diszválasztmányá” részéről már évtizedek előtt a legkeményebben fölvetett kérdést — a pénz eltörlését.

Én, a ki a művelt világ szerintem leg-

előrehaladottabb helyein s így a „Los Hadrones” szigetecsoporton is megördultam, bártorkodom Önök előtt a pénz eltörlése kérdésében elfoglalt álláspontomat a következőkben fejtegetni.

A mai emberek egyik legkiválóbb tulajdonsága a kapzsiság. Példa erre az, hogy a Los Hadrones szigetek egyik kikötőjében megtörtént velem az a hallatlan eset, hogy a mikor egy szép teknősbékaórt nagy korált akartam cserébe adni, egy fehérzubbonyos tengerész elhalászta előlem a békát, néhány csillogó ezüst pénzdarábbal csinálva meg az üzletet.

Második kiváló tulajdonsága a mai kor-nak, hogy az emberek nagy része, a mikor csak lehet — lo p.

Erre is van példa ugyancsak a Los Hadrones szigetektől. Szép, nagy hajó vetett horgonyt kikötőjében. A legénység, meg a tiszték egy része sétát tett a parton, hogy fenséges kilátásniban gyönyörködjék. Én ugyan kevés tengerésztszietet láttam életemben, de az arany paszományokról azonnal fölismertem a magasabb rangukat.

A mint az egyik tiszt közlembem ért, rögtön vállon ragadott s így szölt társaihoz:

— Látják, ez az a fickó, ki pénztárcámat zsebemből kilopta s a kit nem tudtam akkor utolérni.

Én szabadkoztam s igyekeztem meggyőzni őket, hogy velem sohase volt s nem is kellett se pénz, se tárca. . . . De az urak nem halgattak rám, hanem fölhurcoltattak a hajóra s ott a szolgálatban levő legénység előtt az egyik tiszt nem a legkedélyesebben azt kérdé tőlem:

— Hová tetted te gazember azt a tiz aranyat, a melyet tárcástól együtt kiloptál

nos a több száz választó élén meleg szavakkal üdvözölte a bárót, ki erre lelkes szavakkal válaszolva, Jézus Krisztus nevében kezdte beszédjét, mely a vegyes vallású választók között mondatlan örömet okozott.

A bevonulás a bandérium előmenetelével, zeneszóval történt s egész a templom-térig példás rendben folyt le. De itt összegyűltek az ép akkor banketező Perczel-pártiak, s a békés menetet inzultálni kezdték. Jó példával a főszolgabíró ment elő, jó lesz a híres férfiak tudni a nevét is — Döry Pálnak hívják, a főispán sógora s így Perczelnek bentfense. Ezt a pezsgőtől amugy is illuminált főbíró az ellenpárt hatalmas tömege és fényes bevonulása annyira dühbe hozta, hogy egy banderistát, ki a balpártot élte — lehuzott lováról és sárba tepert s e nemes tényében két zsidó segédkezett neki. Midőn a banderista apja Kaas Ivornál panaszt emelt, azzal mentegte magát a nemes főbíró, hogy őt a fiú el akarta gázolni s azért cselekedte nemtelen tényét.

A Lengyel szálló előtt *Anderle* József kakasdi plebános üdvözölte a nagynevű kedves jelöltet s utalt arra, hogy csak keresztény alapon lehet megmenteni lelkiileg és anyagilag esdőbe került népünket s e nemes hivatás betöltésére keresve sem találhatnánk hivatottabb férfit, mint *Kaas* Ivor bárót, a nép-jogok e hatalmas védőjét, a kinek lelke mélyéből kiáltotta: Isten hozott.

Alig kezdte *Kaas* Ivor válaszbeszédét, a midőn a főbíró által felhívott községi jegyzők és az intelligens nevet bitoló egyének oly éktelen lármába törtek ki, hogy a báró szavai a zajban elhangzottak. A lelkes főbíró megfellebbezve arról, hogy a rend fenntartására szóbelileg és írásbelileg felkérte, *Kaas* Ivor bárót kiméletlen fellépéssel arra figyelmeztette, hogy ne bontsa meg a rendet és vonuljon vissza. A báró, ugy hatalmas pártja a megsértett jogrend nevében követelte azon egyének megrendszabályozását, a kik még a szabadszólásnak jogát is meg akarják vonni az ellenzékétől. És csak ekkor, az észretért

főbíró intésére lecsillapult zajongók elhallgatása után emelte föl *Kaas* Ivor báró hatalmas hangját és megérdemelt leckét adott a belügyminiszter kaputos bár, de a műveltség legalsó fokát is nélkülöző korteseinek.

Volt még német szónoklat is, de a főbíró egyáltalán elvesztve fejét, s így nagyobb zavarok kikerülése végett a báró ur párt-híveitől kísérve szállására vonult. Az ellenzéki eszmék iránti lelkesedés mint a rohanó áram ragadja magával a földműves népet és a zsidókkal szövetséget ugynevezett intelligencia és e nép között valóságos chinai falat képez.

A nép *Kaas* Ivor báró lelkesítő beszédei által felvillanyosva egy szebb jövő hajnalát látja derengni, s dacára a Perczel-pártiak mondhatatlan erőszakoskodásainak, a legnagyobb lelkesedéssel tömörül köréje. Maga e lelkesedés fölér egy győzelemmel.

Ugyancsak a bonyhádi kerületből a következőket sürgönyzi egyik levelezőnk:

Szászvár, jan. 31. *Kaas* Ivor báró ma ide érkezett és óriási hatással fejtegette és ajánlotta a néppárt programját. A báró a meggyőződés akkora erejével beszélt, hogy Szászvár választóit teljesen meghódította a néppárt részére. *Kaas* Ivor báró tegnap szerdán hét községet látogatott meg s mindenütt kitörő lelkesedéssel fogadta a nép. Csak Izményben rendeztek a belügyminiszter kortesei botrányt. Az apariak fátylós-menettel tisztelték meg a bárót, kinek megválasztása, ha a Perczel-párt vesztegetései nem fokozódnak, biztosra vehető.

A kormány kultusz-politikája.

A lelépett kormányról tudjuk, hogy az egyház- és vallás-ellenes politika segítségével ejtette hatalmába a kormányrudat s ennek birtokában forszírozta keresztül a törvényhozás kázában az ismert egyházpolitikai törvényjavaslatokat; a még elintézetlenül maradt két törvényjavaslatot pedig csak azért nem emelhet

törvényerőre, mert ezt a főrendek ellenezték és mert a korona bizalmát elvesztvén, tovább nem safrázkodhatott a haza romlására az egyház teljes lenyűgözésére. El levitézlett kormány tehát maga sem fogja azt a dicsőséget ambicionálni, hogy a vallásosságot és vallásos érzületet — *ápolta*.

Amde a jelenlegi kormány, saját bevonulása szerint, a lelépett kormány mindenben nyomdokaiba lépve és káros egyházpolitikájához való ragaszkodását fenhangon hirdetvén, világos, hogy tőle se várhatjuk a vallásosság s a vallási érzület ápolását dacára a kultuszminiszter azon kenetteljes állításának, hogy iparkodni fog magatartásával bennünk azt a meggyőződést kelteni, miszerint ő „a vallásosságot s a vallásos érzület ápolását a magyar állam rendje egyik kardinalis biztosítékának tarja.”

Ha e szép szavaknak a kormány tettei is megfelelnek: egy a famózus egyház-politikáról nálunk szó sem lehetne s a kormány nem kellene azon tönie a fejét, mikép csillapítsa le a kedélyek izgalmát s állítsa helyre az annyira kívánatos felekezeti békét. Tehát e szép frázis a vallásosságról s a vallási érzület ápolásáról úgy veszi ki magát a kormány szájában, mint ha az életemet kioltani készült utonálló, az erre szolgáló készülétek megtétele közben, nekem szüntelen — felebaráti szeretetről beszélne. Mutassa meg a kormány tettel, a mit szép szavakkal hangoztat és mi leszünk az elsők, a kik félreismert nemes intencióért küzdeni fogunk!

De ne időzzünk e pontnál: hisz mi értéket lehet neki a kontemplatív szempontból kölcsönözni: kiviláglik a vallásügyi kormány ez önzéletes szavaiból; ha a felekezetek remonstrálni mernének a kormány egyházpolitikai törvényei ellen (pedig ez kötelességük): úgy a kormány kötelességétől fogja ismerni „*államtekintélyének egész erejét* (a nyaktól is?) igénybe venni. Ehhez gratulaink; így hihetőleg le fognak a felizagott kedélyek csillapulni s a számtízott felekezeti béke — visszatérni.

Azonban nézzünk egy kicsit szemé közé annak a sokat emlegetett államtekintélynek! Ez államtekintély nem más, mint a mindenkori kormány s ennek sic voio, sic jubeo-ra visszavezethető önykénkedése; a ki tehát ez

ennek az urnak zsebéből? Ha nem mondod meg az igazat, akkor olyan eszközöket fogok alkalmazni, melyektől ugyancsak megoldódik a nyelved.

Mit tehettem? Magamra vállaltam a lopást.

- Hol a pénz?
- A tengerbe dobtam!
- Hazudsz gazfekő! Kössétek az árbochoz!

Alig, hogy a parancsot kiadták volna, a hajó hátulsó része felől civódás zaja ütötte meg fülünket. S ime, a kérdésem erszény felett hajba kaptak a matrások, miután az aranyakat már előbb szétosztották maguk között.

Engem visszazárlítottak a partra. Uraim! Tisztelt közgyűlés! Még egy esetet halgassanak meg, hogy tisztán lássanak s minden kételyök eloszolják.

Ezelőtt körülbelül tíz esztendővel egy idegen vetődött közénk. Honnan? Mit akart? Mi a neve? Nem kérdezte tőle senki; az emberek megkönyelmeztek neki.

A Jádi Boab házába fogadta, adott neki mindent, mire szüksége volt. Jádi Boabnak volt egy igen szép leánya Hilah. Gyönyörűséges vala a leányzó arca, ingerlők valának szépséges formái és jóságos szívét megnyerte az idegen rövid pár óra alatt. Néhány nap mulva az öreg Boab így szól leányához:

— Hilah! Szeretted te ezt az embert?
A leány pedig így felelt:

— Tartsd őt közeledben egy hétig: foglalkozzál vele s aztán mond meg apám, hogy milyennek találta. Aztán majd egy hétre bocsásd az én rendelkezésemre.

Az apa elfogadta leánya tanácsát: Jádi Boab folyton együtt járt-kelt a fiatal emberrel.

Már a negyedik napon az idegen kivett zsebéből egy néhány csillogó aranypénzt s oda tette az öreg elé.

Az öreg pedig habozva így felelt:
— Idegen! Hilah azt hiszi, hogy te őt szereted igazán. Nos hát, ugy látszik, a leány téved. All-e az alku, vagy nem? . . . Igen? Akkor jól van. Hilah a tied; a pénz az enyém.

A hét elteltével Hilah kérdi az apjától:
— Miket vettél rajta észre apám? Milyen jelleműnek ismerted meg?
— Eladtalak leányom. Az idegen aranyakért megvásárolt téged.
— Eladtál? Eladtál arany pénzt?
Néhány nyomorult aranyért. Én visszaváltom magamat!

S ezzel tövig szurta kését apja mellébe. S mikor a zajra az idegen elősietett így kiáltott fel a leány:

— Megvettél? Megvettél, de nem bírtál, s aztán az apja vétől pirosló kést az idegen szívébe döfte, mire aztán tölkiáltott:

Se apám, se vőlegényem,
Igy tehát tovább nem kell élnem!

s ezzel kirohant a tengerpartra s belevetette magát a habokba. Másnap ott találták hulláját.

Tisztelt közgyűlés! Ugy-e ez borzasztó tragédia? De ez is csak azt bizonyítja, hogy ha pénz nem lett volna, akkor az általam felolvasottak nem történtek volna meg. Ergo: a pénz eltörlését okvetlenül kell követelnünk. Semmi szükségünk rá!

A tisztelt közgyűlést annyira meghatóta az előadás, hogy egyhangulag elfogadták az illető határozati javaslatot.

* * *

A felolvasás mély hatást gyakorolt rám is.

Hallgattunk mindketten néhány másodpercig s aztán az öreg J ó s a i lelkesen fölkiáltott:

— Ime fiatal barátom! A pénzt, a föld nyomorúságának, a népek minden bajának átkozott kuforrását egyszerűen el kell törölni, meg kell semmisíteni. Hiszen az a legnagyobb baj, hogy az ördögös pénz mindenütt megvan, az arany nagy halmaokban lepi el Európát, csak az adófizető plebs zsebében nincs. A börtén játszanak milliókba, nekünk pedig meg van a föld, házber-, kereseti-, városi-, iskolai-, fogvasztási- és a jó ég tudja mind elmondani még miféle néven nevezendő adók.

A pénz eltörlendő. Okvetlenül eltörlendő!

Erre én bátorkodtam azt az ellenvetést tenni, hogy pénz nélkül nem lehetnének el a civilizált nemzetek.

— Nem-e? Hát szükséges a spekuláció, szükséges-e, hogy az emberek nagyobb része nyomorogjon? Kell-e közönséges embereknek újságot olvasni, kell-e militáris-mus, háború s a civilizáció egyéb sok gonoszsága? Kell a luxus, löverseny, aranyóra és fagyalt? Ugy-e, hogy nem?

— Igen ám, válaszoltam én, de mit csinálnak a nem közönséges emberek: Ezekre az ilyen állapot martiriumot jelentene!

— Elhiszem. De ők ezt a martiriumot a nagy többség boldogsága érdekében szenvednék. Lássuk csak a példákat. Van például sok poéta, a ki a közönséges emberek közé viszi ömlengő verseit, hogy vegyék meg. Csakhogy a munka fiai a muzsa fiai-

előtt meg nem hajlik: az érezni fogja az államtekintély egész súlyát.

Ha pedig a kormányférfiak az államtekintély alatt a honpolgárok többségének tekintélyt értenek: úgy mi, katolikusok képezvén az ország lakóinak többségét, az *államtekintélyt is mi reprezentáljuk*. Ha tehát a vallásügyi kormány saját tekintélyünk súlyával akar minket katolikusokat tönkresílynyítani: úgy ez legalább is felcserepre mutat és sokkal jogosabban lehetne e tételt így felállítani: ha a kormány a haza jól felfogott érdekeinek megfelelőleg, tehát az egyházat áldásos működésében nem zavarva, nem fog kormányozni: úgy mi kilenc millió katolikus állami tekintélyünk egész súlyával a választásoknál oda fogunk hatni, hogy a kormányt s az őt jelenleg támogató pártot megbuktatva, saját államtekintélyünket érvényesítsük.

Herbst József
perbáli plébános.

A néppárt és a sajtó.

(?) A sajtó még mindig élénken foglalkozik a néppárttal. A katolikus lapok természetesen élénk örömmel üdvözlők, a nemzetiségi lapok közül a románok igen rokonszenvesen emlékeznek meg róla, a liberális lapok pedig folytatják kirohanásaikat, melyek természetesen olyan alaptalanok, hogy a józan magyar nép megbotránkozásával elfordul tőlük. Szinte megható nézni, mint támadják a néppártot karöltve a kormánypárti és függetlenségi lapok. A kormánypárti sajtó szemünkre hányja, hogy kacérkodunk a függetlenséggel, a függetlenségek meg azt mondják, hogy el akarjuk árulni a nemzetet s a hazát az osztrákoknak. Ime milyeun homlokegyenest ellenkező vádakat! Polgártársaink már ebből is megérthetik, hogy a néppárt ellen intézett féktelen támadások oka nem a párt programjában keresendők, hanem azon félelemben, jobban mondva rettegésben, mely a néppárt megalakulása miatt elfogta nemcsak a kormány-

nak vajmi keveset adnak cserébe. A legjobb költők nyomorba esnek, mert a közönséges emberek nagy zömének nincs szüksége költői szerzeményekre és így a nagy poéták éhen halnának. Tíz szonettért nem kapnak fél kiló must, az elégiák cseréjére majdnem semmi, legföljebb egy feldeciliter pálinka. Balladáért nem kapnak annyi vajot, hogy egy falat kenyert lehetne vele fődni s egy öt felvonásos tragédiáért fél font teát kapnak. A leghirvesebb költőnk kénytelen egy-egy pompás versért egy pohár limonáddal megelégedni.

Lássá és ez így lenne minden téren. A kritikus, a legszebb esztétikai elmélkedésért nem kapna egy jóra való esernyőt, a festőművészek kénytelenek lennének modelljeiktől kenyeret kölcsön venni.

A sok menházak megtelnek egy időre politikusokkal, kritikusokkal, költőkkel, katonákkal, gigerlikkel, festőkkel, zsurnalisztákkal, idealistákkal s egyéb ily haszontalan teremtetekkel.

Az új pénztelen regime alatt azután ezek a különös emberek észre térnének és jobb munkához fognának. Így képzelem ma gamnak a dolgot. A pénz pedig el kell törölni. Nem kell a pénz!

Es ezzel elhallgatott Jósai Arisztides barátom. Lezárta íróasztala fiókjait és ajánlotta magát.

En pedig egész éjjel nem tudtam aludni s félig-meddig beláttam, hogy igazam van neki. Töröljük hát el a pénzt! Nem kell a pénz. Úgy sinosen ebből a portékából elég a közönséges ember zsebében, hát ne legyen senkiében?

pártot, hanem a vele egyhuron pendülő függetlenségeket is.

A ki figyelmesen olvassa el a néppárt programját, az bármilyen legyen is pártállása, nem fog e programban egyetlen pontot sem találni, mely ne célozná a nép s ennél fogva a haza javát, a melyet tehát komolyan meg lehetne támadni. A liberális lapok, midőn támadják a néppártot nem védik sem a 67-et, sem a 48-at és nem védik a nép érdekét, hanem féltik saját bitorolt párt hatalmukat, melylyel a haza s a társadalmi rend rovására annyi időn keresztül rutul visszazéletek.

Száz szónak is egy a vége: Nem a legrosszabb gyümölcs az, melyet megrág a féreg.

A legújabb lapvélemények ezek:

A *Tiszántul* csattanós adattal cáfolja meg a liberális sajtó azon képtelen vádját, mely szerint a néppárt a szocializmusra vezet. Azt írja ugyanis: „Pár év előtt Kölnben egy gyárnak vezető mérnöke dicsékedett előttem, hogy Köln környékén 80,000 munkás közt nincs szocializmus, — mert ott van a katolikus centumpárt fészke. Megfontolást érdemlő tény! É ha már a magyar népnek ur meg ur közt kell választani, lesz annyi esze, hogy inkább a saját véréből való nemes urak mellé áll, mint a börze urai mellé, kik a hazát csak úgy tartják fenn, mint akasztott embert a kőtel. Inkább párduebör, mint — egyéb bór.”

A *Dundantuli Hirlap* kimutatja, hogy a mi üdvös és jó a nép érdekében, azt keresztül akarja vinni. Aatán így folytatja: „Es hogy színtén akarja: ez bosszantja legjobban a liberálisokat, kiknek minden eselekedét hazug ravaszág és önérdék vezette. Szemére vetik a néppártot, hogy grófok, bárók és papok állanak az élén. Nos, épen ez a legjobb bizonyosság, hogy a néppárt elvei nem szappanbuborékok! A néppárti grófoknak, báróknak és papoknak *nincs szükségük a nép zsírjára és filléreire*, mint a liberális uraknak, s annak a szedettvedett stróber népségnek, mely egy zsirosabb falatért eladná tulajdon szülőit is. A nép nem vak; a magyar földműves józan értelme meg tudja különböztetni, kik az igaz barátai: azok-e kik belőle és rajta akarnak élőködni, vagy akik a magukéból is áldoznak az ő javára? Ezt nem kell neki magyarázni; megérti saját fejétől s lelkesedéssel fog esatlakozni a kibontott zászló mellé.”

A *Westungarisches Volksblatt* ezeket írja: A mi Budapesten január 28-án az Esterházy palotában tartott értekezleten létrejött, az a *tett* volt, hosszú és fáradsalmas munkának gyümölcse. A tranzakciók ideje lejárt. A liberális abszolútizmus eddig kényo-kedve szerint uralkodott. Az állami omnipotenciának most számolnia kell velünk. Eljön a néppárt!

A *Budapesti Hirlap* kulturhareot lit abban, hogy a néppárt hatalmasan lép fel a miniszteri kerületekben és hogy Nagyszombatban kibuktatta az egész szabadelvű városi hatóságot.

A *Budapester Tagblatt* a miniszteri választásokról vezérelkezőve konstatálja, hogy a kormánypárt már minden tekintetben a csüd szélén áll és azután azt írja: „Ily körülmények közt nagyon is érthető a kormány rettegése az új néppárttól.”

A *Magyarország*-ban Bartha Miklós orsz. képviselő annak kimutatásán örülködik, hogy a néppárt és a szocialdemokratapárt rendeltetése, célja, törekvése és karaktere ugyanaz. Szerinte mindkét pártot az internacionális vonás jellemzi. Nagy bűn az ő szemében, hogy a néppárt programjában nem szerepel ez a szó *haza*, a miből azt a furcsa következtetést vonja, hogy a néppárt nem törődik a haza érdekeivel. Üres frázis ez, képviselő ur! A mikor a néppárt e haza összes polgárainak javát akarja előmozdítani, akkor ennek szükségszerű, és

ismételt kifejezésre nem szoruló következzése az, hogy a párt a haza jólétéről is gondoskodik, mert nem a három hogy és négy folyam alkotja a hazát, hanem a polgárok összesége. És ha Bartha ur rossz néven veszi, hogy e néppárt a munkásosztály érdekében is s a nagy tőke ellen is mer sikra szállani, ez eléggé bizonyítja, hogy nem a néppárt szolgál osztályérdeket, hanem azon szabadelvű párt, melynek vizeiben a függetlenségi párt nagy része is evez.

A *„Pesti Hirlap”*-ban egy Weiszfeld Vilmos nevű izraelita kortárs, ki fiatal kora dacára már is szép tehetséget árul ol a demagog és petrolőr pályára s egy idő óta a hazaifasan hangzó Vázsonyi név alatt ír, a budapesti Rombach-utca modorában foglalkozik a néppárttal és mert ez a keresztény érdekek védelmét bátorodik programjában hirdetni, menten rásütö, hogy antiszemita. Ez a vád olyan nevet-nevetéses, és a személy, mely ellenünk emeli; olyan csekély, hogy éppenséggel nem vennék róla tudomást, ha nem volnánk tekintettel a Pesti Hirlapra, a mely zsidó-szabadköltöves lap azt írta épen egy évvel azelőtt, hogy „ha nem volnának a zsidók olyan nagyon arrogánsok és érzékenyek, nem léteznék az antiszemitizmus.” — A P. H. cikke különben elismeri, hogy a néppárt „mozgékony és fellépésében erős harci kedvet mutat” és konstatálja, hogy „az-éddigi pártoknak a pótválasztásoknál hire-hamva sincs. Egyetlen jelöltet sem állítottak. Ez előjele annak, hogy a néppárt csakis az ellenzéki pártok rovására terjeszkednek. A néppárt megemmesítésének feladata tehát első sorban az ellenzéki pártokra vár.” Felhívja tehát az ellenzéki pártokat, verjék le a néppártot. — Hát a dolog voltaképen úgy áll, hogy a néppárt első sorban a szabadelvű kormánypártot akarja megtörni s épen ezért állított fej jelölteket a miniszteri kerületekben.

Az *Egyetértés* rettentően félti a függetlenségi és 48-as pártot a néppárttól, már négy nap óta folytonosan a néppárttól cikkeznek és minden képzelt rágalmakat szór ellene. Tegnapi cikkében kérve kéri azon választókerületeket, melyeket a néppárt első hadműködési területül kiválasztott, ne tántorodjanak el a függetlenségi párttól, ma pedig Kossuth Ferenc ur ir ismét a néppárt ellen. Legfőbb argumentuma az, hogy a néppárt élén főpapok és főurak állanak, a kik ő szerinte meg sem értik a népet. Hát Kossuth Ferenc ur, ki egész életét külföldön töltötte, érte-e a magyar népet? Tudja-e mit akar a magyar nép? Kossuth Ferenc elhunyt atyja emlékével is előhozakodik s azt a nevetéses húságra való állítást kockáztatja, hogy a magyar nép vezére tulajdonképen Kossuth Lajos. És ez az ur, a ki még hozzá áruba bocsátja atyja emléket, és az ur meri nekünk szemünkre vetni, hogy antidinasztikusok vagyunk? Mondtuk már régebben és ma is mondjuk: Kossuth Ferencet s azt az irányt, melyet képvisel ő maga fogja tönkre tenni — mi csak nézőközönség leszünk.

A *„Dreptatea”* többek közt így ír: „Mi ránk nemzetiségekre nem lehet közömbös az a program, melyet a párt kitűz. Mert a vallás- és nemzetiségi különbség nélkül; a jogegyenlőséget tartva szem előtt, nincs kizárva a lehetőség, hogy a nemzetiségek az új párttal együttműködjenek. Igen sok függ az iránytól, melyet az új párt venni fog. Nem állhatunk tétlenül s ha az új párt korrekt alapokra helyezkedik, az sem lehetetlen, hogy a nemzetiségek az új párttal elfuzionálók.

A *„Gazeta Transilvaniei”*: Habár mi most még nem sokat várhatunk az új párttól, mégis minden jel arra mutat, hogy egyike lesz a parlament legnépesebb pártjainak. Már az a tény is, hogy volt bátor-sága szakítani az eddigi pártokkal s új zászlót kitűzni a küzdelemre, nagyban hozzájárul népszerűségének emeléséhez.”

A *„Tribuna”* különösen azért örül e párt megalakulásának, mert az élesen fogja támadni a jelenlegi kormányt, szigorúan követelni fogja az egyházpolitikai törvények revizióját és meg fogja akadályozni a vallás

szabad gyakorlatáról s a szidók receptiójáról szóló javaslatoknak törvényerőre való emelését.

A „Vaterland“. Mísem lett volna veszedelmesebb Magyarország viszonyaira nézve, ha a néppárt nem alakult volna meg. A kath. mozgalom nem mesterséges, hanem elementáris és ehhez természetzerűleg hozzájárul a liberális gazdasági és szociopolitikának következményeivel való legkomolyabb elégtelenség, valamint a nemzetiségek elégtelensége az őket fenyegető sovínizmussal. A budapesti sajtónak igaztossága csak győnge jele azon zavarnak és konsternációnak, melyet a néppárt megalakulása az összes mai parlamenti pártoknál előidézett. A parlament kisebb csoportjai már ma is azon bizonyosság előtt állanak, hogy a néppárt felfogja őket váltani. A liberális párt is biztos az iránt, hogy a néppárt által elveszti többségét. A néppárt a legközelebbi általános választásoknál legalább is 60—70 kerületet fog meghódítani, bármily erőszakot, vesztegetést és árulást is használnak ellene.

BELFÖLD

— **Katholikus körök.** Élénk örömmel közöljük, hogy a belügyminiszter az *ürményi-vasfri-i* és *kalocsai katolikus körök*, továbbá a *kőrös-ladányi kath. polgári egyesület*, valamint a *pozsonyi és csárdnyi kath. legényegyesület* alapszabályait jóváhagyta. — A *győri kath. kör* január 27-én tartotta meg közgyűlését H o l d h á z y János c. püspök elnökle alatt a tagok rendkívül nagy részvétele mellett. A körnek jelenleg 388 tagja van, kik közt a választmányban vannak: Lippay Géza alispán (alelnök), Hátzky Dénes pénzügyi titkár (háznagy), Acsay Ferenc főgimnáziumi igazgató, Lászlóffy Kamill főgimn. tanár, Schadt József városi főszámvevő, Schlichter Gyula huszárkapitány, Sebő Imre törvényszéki elnök, Dóczy Endre postafőtiszt, Oszvald Szilárd városi számtiszt stb. — A *győr-révfülusi kath. kör* e hó 3-án tartja évi rendes közgyűlését. — *Bajmócon* (Nyitram.) is megalakult a *kath. kör* s elnöké Tamáskovics József prépost-plebánost, alelnöké pedig Koesner Jakabot választották a kör tagjai, kik már eddig is rendkívül nagy számmal iratkoztak be a körbe. — *Bozsokon* (Vasmegeye) a *kath. olvasó-kör* tegnapelőtt tartotta alakuló ülését *Szalay Miklós* néptanító elnökle alatt. A kidolgozott alapszabályokat már átadták az illetékes törvényhatóságnak felterjesztés végett. A körnek eddig körülbelül száz tagja van.

— **A dunaszerdahelyi választás.** A dunaszerdahelyi kormánypárt a legminősíthetlenebb eszközökkel dolgozik *Erdély* miniszter ellenjelöltje, *Bakonyi Elek* fővárosi ügyvéd ellen. Így legujabban azt a képtelen hírt terjesztették, hogy a hercegprímás Erdély miniszter érdekében bizalmas levelet írt a kerület egyik papjának. De ez a kortesfogás haszátalannak bizonyult. A választás e hó 4-én lesz s az alispán már most, a nélkül a legcsekélyebb oka volna rá, intézkedett, hogy a választás napján nagyobb számú katonaság jelenjék meg Duna-Szerdahelyen.

— **A kultuszvita.** A képviselőház tegnapi ülésén M á r k ú s József élesen osztorozta a népoktatási törvény hiányait. Dégen Gusztáv elismeréssel fogadja a kultuszminiszter programját s azt proponálja, hogy a kormány az egyetemi ösztöndíjakat a vidéki akadémiákra is kiterjessze. W l a s s i e s Gyula miniszter azon ellenzéki állítással szemben, mely szerint a kormány az abdikáció terére lépett, ünnepélyesen kijelenti,

hogy csak azon módosításokat fogja védelmezni, melyek a lelépett kabinet egyházközlőit reformjának lényegét, integritását nem érintik. Az autonómiáról azt mondja, hogy az nem áll elentétben a kath. egyház felfogásával. Aztán részletesen polemizált az egyes szónokokkal és bizonyítottá, hogy az ő programja bizony tartalmazza. Drakulics Pál naivságnak tartja a miniszter azon hitét, hogy a főrendiházat le fogja fegyverezni az elvek feláldozása nélkül és hevesen megtagadja a kormányt, a miért ez nem engedte meg a szerb kongresszus megtartását. A s b ö t h János szerint a kormány mindent feláldoz kortes politikájának. Frázis az, hogy az 1848-iki törvényhozás befogadta a népet az alkotmány sáncába. Milliókra rug azok száma, a kik nem bírván szavazattal a parlamentben nincsenek is képviselve. Nem híve az általános szavazati jognak, de a mai állapotokat sem tartja egészeneknek. Erre a ház a költségvetést általánosságban elfogadta.

— **Az alföldi szocializmus** egyre terjed. A rendőrség Orosházán, Hód-Mező-Vásárhelyen, Nagyváradon, Békés-Csabán és Püspök-Ladányban részint lefoglalt lázító röpiratokat, részint pedig letartóztatta ezen iratok terjesztőit. H.-M.-Vásárhelyen Nagy Mihály, az egyik szocialista agitátor nyíltan bevallotta a járásbíró előtt, hogy az Alföldön nagy munkáslázadás van tervben. Ennyire jutatta a tökének szolgáló dicső liberalizmus a magyar népet!

— **Kossuth Ferenc üzlete.** A „Hazánk“ nyomán közöltük a mulkor, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök korában a király tudta és beleegyezése nélkül meg vette az állam rovására 100.000 frtért Kossuth Lajosnak kéziratát, melyek közt bizony sok kétes értékű is van. A Bud. Tud. e hirt azzal cáfolta meg, hogy a „Hazánk“ híre duzzad a valótlanágoktól. Egyebet nem mond. A „Hazánk“ ezzel szemben fentartja híreit, a „Budapesti Hírlap“ pedig megjegyzi: „Saját értesülésünk szerint Kossuth Lajos irományának 100.000 frton való megvásárlását a minisztertanács határozta el. Eőtvis báró ellenzte a vételt, Wekerle azonban a felelőséget érte magára vállalta.“ Féltétlenül jelentik még, hogy a kormány a kultuszbudget 22. tételét nem fogja törölni.

KÜLFÖLD.

— **Németországban** még mindig tárgyalja a birodalmi gyűlés a szocialisták elleni törvényjavaslatot. A kath. centrum befolyása a vita alatt napról-napra növekszik s csak az a szakasz szavaztatik meg, melyhez a centrum hozzájárul. — **Belgiumban** a szocialista képviselők féktelen magaviselete lemondásra készítette a kamara eddigi elnökét. Helyébe a kath. többség Bernaert volt miniszterelnököt választotta. — **Bulgáriából** meglepő hír érkezik. Eszerint Ferdinánd fejedelem napról napra észrevehetőbben Zankov befolyása alá kerül s most már tényleg az Oroszország felé való közeledésre törekszik, mely törekvése éjjel-nappal foglalkoztatja a fejedelmet, a ki mihelyt kötelező ígéretet kap Oroszországtól arra nézve, hogy új választás esetén nem fog akadályokat gördíteni az ő megválasztása elé s őt el fogja ismerni, rögtön le fog mondani. Sztambulov befolyása a hadseregénél féltelmetesen növekszik.

Telefon-jelentések.

A kultuszvita.

Budapest, febr. 1. (Saját tudósítónktól.) A képviselőház ma kezdte meg a kultusz-budget részletes tárgyalását s a ma tárgyalt tételeket mind változatlanul elfogadta. A számos felszólalás közül ezeket emeljük ki.

Hortoványi József (néppárti) a budapesti egyetem tételénél szólal fel s hivat-

kozva ezen egyetem katolikus jellegére, tiltakozik az ellen, hogy az egyetem felvettett az állami költségvetésbe. Hortoványi szavai széles körökben visszhangra találtak.

Herman Ottó osztja Berzeviczy Albert nézetét, mely szerint harmadik egyetemre van szükség. Ezen harmadik egyetem legalkalmasabb székhelye ő szerinte Szeged.

A középiskolák tételénél Dégen Gusztáv az érettségi vizsgálatok szigorítását követeli.

Az akadémiák tételénél Fenyvessy Ferenc kijelenti, hogy nem barátja a csonka egyetemnek.

B o r n e m i s z a Lajos hangsúlyozza a népnevelésnek a nemzetiségek lakta vidékeken való fontosságát.

A 22 tételnél (Kossuth Ferenc üzlete) Zichy Jenő gróf azt hozza fel, hogy ez a tétel nem egészen világos. Ontson a kormány végre valahára tiszta bort a pohárba és ne üzzön játékot a házzal.

W l a s s i e s Gyula miniszter erre kijelenti, hogy a kormány igenis Kossuth Lajos irományának megvételére szánta a 20.000 frtot. Ezt már a régi kormány határozta el s az új kormány ezen intézkedést helyesnek tartja.

A miniszter különben több izben szólalt fel s folytonosan írgertett.

A legközelebbi ülés hétfőn lesz.

Budapest, febr. 1. (Saját tudósítónktól) Zichy Nándor gróf Csáktornyára tervezett útját a hózivatárok miatt elhalasztotta és csak a jövő héten utazik le Csáktornyára.

Budapesti értéktözsde.

Budapest, 1895. február 1.

Magyar aranyjárdék	—
„ korona „	99.10
Villamos vasut „ részv.	231.—
Rimamurányi	289.50
Régélékártalanítási kötvény 101-75	—
Földtelmentesítési	48.50
Bazilika sorjegy „	8.50
Vöröskereszt	12.—
Arany, vert	5.86

TÁVIRATOK.

Bonyhád, február 1. (Ered. táv.) *Kaas* Ivor báró eddig 19 községben mondotta el programbeszédét. Mindenütt leirhatatlan lelkesedéssel fogadják. Küldötségek, hosszu kocsisorok kísérik községről-községre s híveinek száma napról-napra gyarapodik. A kormánypárt kétségbe van esve és Perczel kortesei, főleg a jegyzők már tettelegességekre is vetemedtek, ezzel akarván illusztrálni azon „tisztá“ választásokat, melyekkel Perczel, mikor átvette tárcáját, kecsgettette az országot. Az eddigi jelek szerint itélve *Kaas* báró győzelme a legnagyobb valószínűségek közé tartozik.

Bécs, febr. 1. (Ered. táv.) *Lobanoff* herceg, orosz nagykövet Szent-Pétervárra utazott. Távollétében *Schenckendorff* gróf orosz nagykövetségi tanácsos fogja helyettesíteni.

München, február 1. (Ered. táv.) A „Münchener Allgemeine Zeitung“ jelenti: *Wolfgang* bajor herceg, Lipót herceg fia tegnapi este 6 órakor meghalt.

Városi és vidéki hírek.

— **Klotild főhercegnéasszony** Bécsből, a hol több napig időzött és részt vett az udvari bálban, Budapestre utazott.

— **Miller József.** Lapunk kiadótalajdonosa, február 1-től a belvárosi plébániából *iskola utca 1-számú házba* tette át lakását.

— **A Székesfejérvári Polgári Dalkör** február hó 17-én a „Magyar Király” termében a kör pénztára javára tartja zártkörű, táncal egybekötött *dalestélyét*, melyre a meghívók már szétküldettek. Belépti díj: Magánjegy 60 kr. — Családjegy 3 tag után 1 frt, több tag után 1 frt 20 kr. A dalestély alkalmával a kör által előadott dalok szövege a pánztárnál 5 krért kaphatók. Jegyek előre válthatók Kiss Mihály, Balog Ferenc, Hőnig Péter és Weisz Geza urak üzletében. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. A talp alá valót Darázs Károly elsőrendű teljes zenekara szolgáltatja. Tekintvén a nemes célt, pártfogásért esd a rendezőség. A dalestély pont 8 órakor kezdődik. A ki tévedésből nem kapott volna meghívót s igényt tart rá, sziveskedjék Kiss Mihály ur üzletében jelentkezni.

— **Az adóízető polgárok figyelmebe.** A városi hatóság tegnap a következő felhívást intézte Székesfejérvár adóadó polgáraihoz: Felhivatnak mindazon adózók, kik 1895. évre házbár, III. és IV. osztályu kereseti, valamint tőkésamat és járadékadó vallomásukat a már közzétett határidőben be nem adták, hogy ebbeli vallomásukat az ezennel kitűzött újabb 8 napi határidő alatt saját érdekében annál bizonyosabban beadják, mert ellenkező esetben a megadóztatás hivatalból szerzett adatok alapján fog eszközölni.

— **Eljegyzés.** Loydl István I. oszt. mozdonyvezető eljegyezte Lányi Emma kisasszonyt.

— **Jótékonyág.** Székesfejérvár orvosai elhunyt kartársuk, dr. Ligeti József törvényszéki orvos koporsójára díszes koszorút helyeztek, melynek költségeit egymás-között gyűjtötték. Az összegyűlt pénzből 5 frt felesleg maradt, mely összegből az orvosok szerkesztőségünk utján 2 frt 50 krt a nőegyletnek, 2 frt 50 krt pedig az ir. nőegyletnek adományoztak. Az adományokat rendeltetési helyeikre juttattuk.

— **Közzgyűlés.** A duna-adoronyi „Temetkezési egyesület” f. évi január 20-án 240 tag jelenlétében tartotta évi rendes közgyűlést. A közgyűlés főbb tárgyát az egyesület évi számadásának és vagyoni állapotának előterjesztése képezte. A múlt évi közgyűlésen választott számvizsgálók által is felülvizsgált zárszámadások szerint az egyesület múlt évi összes bevétel 421 frt 95 kr., kiadása pedig 252 frt 52 kr volt s így az évi felesleg 169 frt 43 kr. Vagyona 879 frt 5 kr. Az egyesület 3 és fél évi fennállása óta 750 frtot fizetett ki járulókra. A tagok száma a lefolyt évben 88 taggal szaporodott, mely körülmények mindenesetre az egyesület életképessége és humánus célja mellett tanuskodnak. A közgyűlés elhatározta továbbá, hogy ezentul tagjai után 30 frt járulékot fizet. Végül néhány kisebb jelentőségű tárgy olintézése után a közgyűlés véget ért. (B.)

— **A vallási türelmesség** egy jellemző esetről tudósítanak bennünket. Történt e hogy Veszprém megyének egyik nagyobb, tisztán kath. községében, a hol maga a földesur is kiváló katolikus férfi, jegyzőt kellett választani. A többi pályázó között volt két református vallású is. Miután az összes jelöltek közül az egyik református tűnt ki legjobban, ugy érdemel, valamint okmányai alapján is, majdnom egyhangulag őt választotta meg a kath. lakosság jegyzővé. Megtudván ezt a szomszédos nagy református községnek lakosai, dicsőrlégg, elismerőleg nyilatkoztak a katolikusoknak mint mondtuk csakugyan a tizenkilencedik századnak megfelelő vallási türelméről. Azonban nem sokára ebben a református községben is kellett jegyzőt választani. A jelöltek között ugyancsak voltak katolikusok is. Többben kérdést intéztek a járás akkori fő-

tisztviselőjéhez, vajjon melyiket tartaná legérdemesebbnek a megválasztásra? Ő meggyőződését köveve, egyik katolikus pályázót ajánlotta, a ki kétségkívül ugy egyénileg, valamint tudományában és a községi ügyekben való jártasságában jóval felülmulta vetélytársait. De erre a kérdézősködők egyhangulag azt felelték; Na már tudja tekintetes ur, akkor mégis inkább fogjuk megválasztani a magunk nyájabelit. Nem kellett tehát már a türelem, nem is emlegették a 19. század felvilágosodottságát!

— **Vizsgatétel.** Cziráky Béla gróf városunk volt főispánjának legifjabb fia, György gróf tegnapi d. u. tett vizsgát az elemi iskola VI-ik osztályáról. Jelen voltak a vizsgán a vizsgázó édes anyja: Cziráky Beláné grófné, Szőgyény Julia, Festetics Bennó gróf, Heinrich Lajos, katona Horváth István s a vizsgázó tanítók, nevezetesen Göbel János György igazgató, Bezöky József hitoktató és Szirbek József osztálytanító. A vizsga ötnegyed óráig tartott, a kis gróf a hozzá intézett különféle kérdések mindegyikére teljesen biztos és szabatos feleletet adott, ugy hogy a vizsgázó tanítók és a jelen volt vendégek teljes elismerését és meglegedését vívta ki. Ezen fényes eredmény a kis tanulón kívül Lányi István nevelőt dicsérik.

— **Adomány.** Nádasdy Ferenc gróf — mint kis-keszii levelezőnk írja — a napokban Kis-Keszii községnek iskoláépítésre 150 frtot adott. Nem először élveztek most a kis-keszkiek a nemes gróf jószívűségét. A mennyiben csak nemrégiben is a tűzoltóegylet pénztára javára 100 frtot adományozott.

— **A dunántúli katonai statisztikája.** A hadügyminiszter rendeletére összeállított s most megjelent statisztikai évkönyv az 1893-ik évről érdekes adatokat közöl, a melyekből hasáink dunántúli részét, de különösen a városunkat illető részt a következőkben közöljük: Bevált minden 1000 ember közül: a soproni ezrednél 177, a pozsonyainál 182, a komárominál 194, a nagykanizsainál 229, a székesfejérvárinál 258, a győrinél 290, a pécsinél 298, természetesen az önkéntesekkel együtt. A székesfejérvári ezrednél önkéntesek nélkül a beváltak száma 259. Az imént felsorolt adatok elég világos bizonyítékai közegségügyünk szánandó állapotának. A mi a besorozott egyének iskoláztatását illeti, az adatok e tekintetben legszomorúbbak Erdélyben s a felső vidéken. A dunántúli rész statisztikája e téren olég kedvező, a mennyiben 1000 besorozott egyén közül tudott írni és olvasni: a székesfejérvári ezrednél 923, a pécsinél 927, a kaposvárinál 935, a komárominál 937, a győrinél 964, a soproninál 976. Hazánkban csak egy ezred van s ez a szolmoki, melynél minden ember tud írni és olvasni, de e mellett van számos olyan, melynél alig akad 300 ember, a ki részesült volna elemi oktatásban. Ez bizony nagyon szomorú tapasztalat!

— **Táncmulatság.** A székesfejérvári kath. legényegylet ifjúsága holnap házvételi alapja javára a „Magyar Király nagytermében” nemzetközi világpostával és tréfas négyessel egybekötött zártkörű *táncmulatságot* rendez. Belépti díj: személyjegy 60 kr, családjegy három személyre 1 frt 20 kr. több személyre személyenként 20 kr. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak. A zenét Csányi Károly bandája szolgáltatja.

— **Meghívó.** A székesfejérvári kereskedő ifjak társasága f. évi február 17-én d. u. 2 órakor tartja VIII. rendes közgyűlést (saját helyiségében), melyre a kör tagjait tisztelettel meghívja az Elnökség.

— **Táncmulatság.** A székesfejérvári eszmadia ifjúság f. évi február hó 10-én az „Arany Ponty” vendéglő termében a szakszálló alapjára zártkörű táncmulatságot rendez, a meghívók már szétküldöttek. Belépti: személyjegy 1 korona, családjegy 1 korona és 60 fillér. A zenét Darázs Károly bandája szolgáltatja.

— **Félig agyonverve** szállították a napokban a győri kórházba Kubovics János pázmándi illetőségű, Szent-Mártonban dolgozó cipész-segédet. A szerencsétlen fiatal ember látogatába volt szülőfalujában, hol négy vagy öt legény megrohanta és botokkal agyba-főbe verte. Koponyáját beuzták s egyik szemét kiütötték. Hír szerint a rabbiátus legények mást akartak helybenhagyni s Kubovicsot tévedésből verték el. A vizsgálat folyamatban van.

* **Egyházi szerek, műhímezések,** templomi és egyesületi zászlók, miseruhák keresztuti- és oltárképek, csillárok, fehérneműk, kegytárgyak, képek és könyvek beszerzésére ajánljuk Szűts és Társa, a bibornok-érek és Magyarország hercegprimásának udvari szállítóit. Budapest, IV. Kossuth-Lajos-utca. Árjegyzékeiket kívánatra bérmentve küldik.

Irodalom és Művészet.

— **A Lányok Lapja** kilencedik száma érdekes és gazdag tartalommal jelent meg. Van a füzethen Palágyi Lajosnak egy verse, Ruttner Lina „Róza és Korona” c. elbeszélésének befejezése s azonkívül még számos mulattató és tanulságos cikk, rejtélyek stb. A Dolinay Gyula által ügyesen szerkesztett ifjúsági folyóirat ezen számához mellékletül a „Történeti Arcképesarnok”-nak 9. füzeté van csatolva.

— **A „Havi Közlöny”** januári füzeté igen érdekes cikkeket közöl az elméleti és gyakorlati lelképásztárság köréből. Irányoikkeiben a „Confraternitas Sacerdotum Adoratorum” rendeltetéséről, a paramentumok szinéről, a lelképásztori orvostanról találunk beható tanulmányra való fejtegetéseket. Ajánljuk a lelki pályatoroknak ezt a Tokody Ödön és Pasztor István szerkesztésében megjelenő havi folyóiratot, ára egész évre 4 frt. Az előfizési pénzek a szerkesztő-kiadó lakására: Uj-Pécsre, Torontál megyébe küldendők.

— **Megjelentek a Jézus Szentséges Szívének Hírnöke és Szűz Mária Virágos Kertje** hitbuzgalmi folyóiratok f. évi február havi füzetéi gazdag tartalommal. Mindkét folyóiratot Tóth Mikó S. J. szerkeszti Kelocsán. Előfizetési áruk évi 1.50, illetve 1 frt.

— **Színház.** Tegnap esodálkozással kellett tapasztalunk, hogy az a darab, a mely kétszer egymásután telt ház előtt játszódott le, csak az újság ingerével hatott a közönségre, maradandó közkedveltségre azonban nem számíthat. Ez „A szókimondó asszonyosság”, a melyet tegnap érdeklődés nélkül hallgatott végig a kis számú publikum. Az előadásra vonatkozólag általában véve csak annyit mondtunk, hogy nem volt annyi elevenesség, kedv a szereplők játékában, mint az előző két előadás alkalmával. (k.)

Szerkesztői üzenetek.

— **Vasvármegye.** Ugyan, Ugyan! Ne boldogozon az ur! — Bolond hisztória. Megindítottuk a tiszteletpéldányt és kérjük szorgalmas működését. — L. L. Veszprém. Sajnos, igazsá van, az belefullt az üzenetbe s mehetlenül oda veszett. — Omikron. Adandó alkalmommal, valószínűleg legközelebb közöljük. — Poétáinkat, nevezetesen az ifjabbakat kérjük en bloc et en masse, pihenjenek egy darab ideig, mert íróasztalunk már roskadni kezd a hozzáink beküldött költemények terhe alatt. — B. J. D-Adony. Mások gyorsabban kérjük. — Cs. J. Aba. Hosszu címeit kerülendők, azonkívül a pápirosnak csak egyoldala tessenk írni.

Nyiltér. *)**NYILATKOZAT.**

Miután fiam, Szécsi Számmer Imre üzletemből kilépett, ezennel kijelentem, hogy érte semmiféle kötelezettséget el nem vállalok.

Ozv. Számmer Imréné.

*) E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

Közgazdaság.**A kereskedők hangja és hangulata.**

Budapest, január 31.

(—) Nem lehet tagadni, hogy van bennük életrevalóság, fífikusság, még pedig annyi, hogy a magyar gazdavidág s mindazok, a kik nem a merkantil körökbe tartoznak, sokat tanulhatnak boldogulásuk és harcaeredésük érdekében. A magyar kereskedelmi csarnok jan. 28-án tartotta közgyűlését és elnöke egy igazán „nagyserű” megnyitó beszédben reflektált az agrárkérdésre is, mely szerint is annyira előtérbe nyomult már, hogy a kereskedelmi köröknek résen kell lenniök mielőtt az agrárüzemek követeléseit érvényesülhetnek, vagy csak ez érvényesülés stádiumába jutnának.

A „Magyar Kereskedelmi Csarnok” elnöke szemérem veti az agrártörékvéseknek, hogy azok nem egy közgazdasági program alapján állanak, hanem egyedüli céljuk, a föld magas jövedelmezőségét biztosítani, tekintet nélkül a változott európai viszonyokra.

Ezt a határozott támadást vártuk a kereskedő uraktól és meg is felelnek majd maguk a gazdák a májusban megtartandó III. országos kongresszuson, a melyen az agrár program oly részletességgel fog megállapítani, hogy a tisztelt börzse urak bizony megfognak szepteni, mert megfogják látni, hogy annyi időn át bűnös játékot üztek a magyar földművelés igazi jogai és követeléseinek teljesítése rovására.

Annait talán csak megengednek a merkantilista börzeánerkek, hogy a megélhetés utáni törekvés a magyar gazdák-nak épp oly joga, mint a kereskedőké, s arról meg lehetnek győződve a kereskedelmi körök, hogy a mint eddig áldozatkész tudott lenni a magyar gazda, ha más közgazdasági ágak felkarolásáról volt szó, úgy e révén sohasem fogja támogatását hála fejében visszakövetelni — hiszen talán csak van annyi ereje még a merkantilizmus kiszípolozó tendenciája dacára, hogy talpra tudjon állani.

A „Kereskedelmi Csarnok” elnöke s vele együtt ennek a nagy és gazdag testület valamennyi szerföltött liberális tagja is rendelkezik rokonszenves nyilatkozatokkal, és meleg érzelmeket is hangoztattak a küzködő középosztály és a válság felé terelt földműves nép irányában, és nagyon zokon vették az urak, mikor baráti jó indulatjuk őszinteségét kétségbe merete valaki vonni.

Bizony azoknak a köröknek szent kábaja nem Magyarország közgazdasági föllendülésében találja céljait, azzal ököketeset törődnek; ők a legtisztább internacionalizmus követői, kik a spekuláció színterén állva, nyerni óhajtanak, és meg-

gazdagodnak nem is pusztán a becsületes kereskedelem útján, hanem éppen a tőzsdéi játék segélyével s éppen azért nem tetszenek nekik a tőzsde reformálására irányuló óhajok.

De ne gondolják azok a jó urak, hogy mi ellenségei vagyunk a magyar tőzsdének s azok tagjainak, hanem igenis ellenségei vagyunk annak a kozmopolita, veszedelmes áramlatnak, melynek jel-szava: „Geld für Alles, Alles für Geld.”

A magyar kereskedelmi csarnok befolyásos elnökének beszédje a legédesebb szavakkal neki ront annak, hogy a gazdák a hitel szervezését sürgetik, hogy termelő, fogyasztó és biztosító szövetezettek létesítésén buzgólkodnak.

Avagy talán méltányos dolog-e az, hogy azokból a gazdák által felvetett milliókából, melyeket Magyarország takarékpénztárai kamatozhatnak hitelre szoruló gazdáknak se jusson egy kis morzsa?

Vagy tán attól félnek, hogy a hitel kiterjesztése a pénzforrásukat merítené ki s talán a hitelt drágítaná? Fölösleges tételelem. A gazdahitel rendezése a jövedelmezőség oly termékeny forrásait nyitná meg, melyek bőven helyreptólnák a hitel útján igénybe vett eszközöket s nem pénzsűke, hanem egy valódi nemzeti gazdaságnak néznénk elbe.

A termelési szövetezettek is ellenséggel találkoznak a kereskedelmi körökben, pedig nincsen mit tartani tőlük, hiszen ezeknek nem az a céljuk, hogy a kereskedelem ellen dolgozzanak, hanem az, hogy a mezőgazdaság javára legyenek.

Nézetünk pedig még mindig az, hogy a mi a mezőgazdaság jövedelmezőségének javára szolgál, az még nem ellene a kereskedelmi érdekeknek.

Vagy odáig jutottunk volna már a türelmesség terén?

Egy szóval az agrár törekvésekkel szemben teljesen felesleges a kereskedelmi körök állásfoglalása, mert nem létező rémek ellen küzd, de különösen hű az olyan állásfoglalás, mely azt akarja velük elhítheti, hogy ezért fölösleges a tőzsde megadóztatása — mert csak kevés jövedelmet hajtana az államnak.

Bizony sokáig tűrte a kisipar, meg a földműves nép a liberális frázisok malmát, tulhossza időn át elhitte a nép a szájhősöknek, hogy csak a szabadság az, a mi segíthet rajta. Igen ám, de a liberalizmus nemes lovagjai a szabadságot úgy értelmezték eddig mindig és mindennütt, hogy annak jelvénye alatt az erősebbnek ököljoga fejlődjék hatalommá, s ami gyöngébb, az pusztuljon el vagy vándoroljon ki!

A szenvedések és a válságok nehézségspróbái napjaiban fölébred az immár az eddig elhagyott és elnyomott néposztály s tudatára jön annak, hogy visszaélték bizalmával. Megelégette az üres szölamokat — és tetteket követel — de nem a „Kereskedelmi Csarnok” milliomos börzeanereitől. És ez az, ami a „kereskedelmi világ”-ot annyira keserű hangulatba tudta már hozni. És ezért rettegnek az urak a kereskedelmi csarnokban. A néppárt programját pedig — kegyelemföfésnek szeretnők venni.

A kendertermelés érdekében.

A buzaáraknak rohamos és folytontartó hanyatlása gazdaközönségünket a bukás szélére juttatta s e szomorú állapotokon most, míg időnk van rá, segíteni, valami módon változtatni, javítani a gazdák hő óhajának tárgyát képezi. A válság megoldása sürgős s ezért nem kell mászhoz folyamodni, mint egyszerűen lemondani a buza asszintén rossz árban levő gabonaneműek kizárólagos termeléséről s oly gazdasági növényeket termelni, melyek magas árukat által a búzá-nál sokkal jövedelmezőbbek.

Batthyány Géza gróf ez ügyben lelkes felhívást intézett a gazdaközönséghez, melyben többek közt ezeket mondja:

Külsőrszági utazásaim alkalmával szerzett tapasztalataim után azon meggyőződésre jutottam, hogy ez idő szerint nagy hasznossal kecsesgató vállalkozás lenne a kendertermelés.

Bebizonyított tény, hogy egy kataszteri hold kendertermése 100—120 frt hozamot ad, melyből minden kiadást — még a kender biztosítási díjait is — levonva, 70—90 frt tiszta jövedelem marad.

Hol van már az a gabonanemű, mely ily jövedelmet nyújtana a gazdának? Hisz a buza a legjobb esetben, egy holdra 8 métermázsát számítva, 6 frtos ára mellett csak 48 frt hasznót hozna, melyből a kiadások még szintén levonandók lennének.

Már az eddigiekből elég világosan kitűnik a kendertermelés óriási előnye a jelenben termeltetni szokott s csaknem kizárólagosan termelt gabonaneműek fölött.

De hogy alaposabb tájékozódást szerezhessünk a kendertermelés előnyeit illetőleg, olvassuk el a jeles szakíróknak, Ruiz Gyulának, a mezőhegyesi m. kir. állami ménésbirtok intézőjének művét. Ott látni fogjuk, hogy a kendertermelésnek jövedelmezőségén kívül még mily sok előnye van.

A kendertermelés meghonosítása, illetőleg előterjesztése céljából iparvállalatot létesítsék s ez okból felhívom a gazdaközönséget, hogy e törekvésben engemet támogasson. Én ugyanis a termelőknek a legszükségesebb kedvezményeket hajlandó vagyok megadni, mert határozott céloom s akaratom nom a termelőknél nyereszkedni, hanem az általuk természetesen névenyt iparvállalat útján értékesíteni. Előre gondoskodtam arról, hogy a kender jég elleni biztosítási díjai a társaságok által megállapított díjakon alul jóval leszállítsassanak; másfelől pedig, hogy egyáltalában nem számítok arra, hogy a kendertermelés két-három év múlva a körös kender métermázsáját 2 frt 40 kr. beváltási ár helyett sokkal kevesebb összeggel vásárolhatnánk meg, hanem 2 frt 40 kr. beváltási ár mellett hajlandó vagyok a gazdaközönséggel 10 évre szerződni; továbbá, hogy a beváltás helyéül Polgárdi községet (Fejérmegye) és esetleg ennek vasúti állomását jelölöm ki, hogy a gazdaközönségnek nagy szállítást tenni, esetleg nagy szállítási díjat fizetni ne kelljen; továbbá, hogy a magot három évi visszafizetési kötelezettséggel én adnám a közönség részére.

Midőn tehát meggyejeznöm, hogy ez ügyben Schwaiger Ferenc urat, Polgárdi község érdemes jegyzőjét a további eljárás-sal megbízom, felhívom az érdeklődőket, hogy minden felvilágosításért ő hozzá forduljanak, ki azokkal szívesen fog szolgálni. Ugyanőt közgyejező meghatalmazással is el-láttam, hogy nevében a szükséges szerző-déseket kösse meg.

— A délmagyarországi népbank.

G y ö r g y Endre a „Magyar Hirlemben” nagy zajjal protestál a „Délmagyarországi népbank” ellen, hogy megszerelte magát „katholikus népbank”-nak nevezni, holott nem is nevezi magát annak. A „M. A.” erre megjegyzi: Szakszótott más György Endre-

